

FRÅN TRÄKOLSHYTTA

till IF-båt

1973 byggde man ut lokalerna för att kunna klara av den ökande produktionen. En viktig del i denna utbyggnad var den stora monteringshallen dit en stor del av slutmonterings- och avsyningsarbetena förlades.

Än idag associeras namnet Marieholm med glasfiberbåtar av högsta kvalitet. Dock är Marieholms historia mycket äldre än glasfiberbåtarna.

MARIEHOLMS BRUK AB, som var företagets namn till en början, grundades redan 1836. Under hela 1800-talet fanns i Marieholm en hytta, där man framställde tackjärn. Järnmalm, så kallad myrmalm, hämtade man upp från de närliggande sjöarnas botten. Träkoll milade man med ved från de omgivande skogarna. Energin till masugn och smideshammare kom från vattenhjulen som drevs av den uppdammda forsen. Men

”Den stora hyttedöden” som härjade kring sekelskiftet drabbade även Marieholms Bruk. Strax efter sekelskiftet blåste man i hyttan för sista gången.

HACKELSEMASKINER OCH TRÖSKVERK

Men smålänningar är ett idogt och påhittigt släkte. Den första delen av 1900-talet tillverkades gjutgods, jordbruksmaskiner och järnspisar. Marieholms Bruks hackelsemaskiner och tröskverk var vida berömda långt utanför Smålands gränser. Vid jordbruksutställningen i Stockholm anno 1912 tillerkändes Marieholms Bruk guldmaljen för ”Mycket godt stift-tröskverk med hästvandring”.

ÅR 1950 - NYA ÄGARE, NYA IDEER

År 1950 köptes bruket av familjen Särnmark. De gamla otidsenliga lokalerna revs och en ny fabrik byggdes. Till Marieholms Bruk flyttades ett litet företag från Göteborg, som gjorde elektriska kontakter. Denna sida utvecklades snabbt och Marieholms eldon kom att sitta i flygvapnets flygande Tunnor, Lansen och Draken.

ÅR 1955 - DEN FÖRSTA PLASTBÅTEN BYGGS

Samtidigt som man utvecklade eldonstillverkningen, hade man ögonen öppna för nya produkter. Vid början av 1950-talet hade de första

glasfiberbåtarna börjat dyka upp. Företagsledningen ”tände” på denna produkt och ansåg, att glasfiberbåtar borde ha framtiden för sig. Vid denna tidpunkt existerade knappast någon erfarenhet av glasfiberbåtar i Sverige. Därför importerade Marieholms Bruk år 1955 från Kalifornien i USA ett komplett paket för båttillverkning. Paketet inkluderade formar, material, information om tillverkningsteknik etc. Då Marieholm tidigare inte hade någon erfarenhet från båttillverkning, anställdes samtidigt från USA en plastbåtsspecialist för att lära upp folk i Marieholm hur man bygger en plastbåt.

”SWEET-SIXTEEN”

Den första båten ”Sweet-Sixteen” blev en stor framgång. Det var en 16 fots sport- och vattenskidsbåt med elegant trädäck. Sweet-Sixteen kom sedan att tillverkas i tio år.

FRÅN CIT-CAT TILL CATALINA

Ett flertal andra öppna sport- och roddbåtar följde. De hade namn som Cit-Cat, Cadet, Cavalier, Corall och sist i raden Concorde. År 1959 kom den första familjebåten - Catalina. Den hade tre kojplatser och utombordsmotor. Den var också en av de första båtarna, i vilka Volvo-Pentas Aquamatic-drev monterades. Catalinan blev en riktig trotjänare och fanns länge i Marieholms båtmodellprogram.

SEGELBÅTARNA KOMMER

Efter 10 års erfarenhet av plastbåttillverkning var det dags att presentera den första segelbåten. År 1966 kom den första i raden, som fick modellnamnet ”Sea-Cat”.

IF-BÅTEN SER DAGENS LJUS

År 1967 vidareutvecklade Tord Sundén tillsammans med Bruket den Nordiska Folkbåten till en modern plastbåt. Den nya båten fick Folkbåtens linjer, men den anpassades något efter tidens krav. Fribordet höjdes för att ge mera plats inombords. I och

med att glasfiberskrovet blev lättare än ett träskrov, kunde kölvikten och segelytan ökas. Den nya båten gavs till en början namnet ”Internationell Folkbåt”, vilket IF-båten fortfarande benämns av många, speciellt i länderna utanför Skandinavien. Båten blev en stor framgång. Namnet ändrades till ”IF-båt”, när den år 1970 bildade sitt klassförbund, skrev sina första klassregler och blev antagen som entypsklass av Svenska Seglarförbundet. Än idag är IF-båten en av Sveriges största entypsklasser för kölbåtar. Den seglar dessutom som entypsbåt i ett flertal länder, framför allt i Norra Europa, där det finns nationella klassförbund.

TRANSATLANTIC TAR ÖVER

Början av 1970-talet var en synnerligen expansiv period för Marieholms Bruk.

Säsongen 1970-71 var omsättningen ca 7.7 milj. Säsongen 1974-75 blev den cirka 35 milj. 1973 byggdes i

Marieholm en ny stor monteringshall för att klara av den ökade produktionen. Samtidigt togs en ny skrovfabrik i bruk i Sävsjö. För att säkerställa en fortsatt utveckling och expansion av båttillverkningen i Marieholms Bruk övertog Rederiaktiebolaget Transatlantic samtliga aktier i Marieholms Bruk AB den 1 januari 1975.

EPILOG

Ett nytt skede i Brukets historia inleddes med ännu några goda år. Men redan 1978 blev konkurrensen från modernare båttyper mycket kännbar. Från att ha uppgått till 552 båtar år 1975, minskade leveranserna successivt. Under 7-årsperioden 1978 - 1984 levererades endast 172 IF-båtar under en starkt nedåtgående trend. Sista året, år 1984, levererades endast mindre än en handfull och plastbåtproduktionen lades ner för gott.

REDIGERAT AV MAREK JANIEC
FÖR ATT PASSA PÅ 50-ÅRS DAGEN -
FRÅN ORIGINALARTIKEL I MEDVINDS
FÖREGÅNGARE ”IF-BÅTEN”,
NUMMER 1 1975

Även om järnproduktionen för länge sedan hade upphört på Marieholms Bruk, sysslade man fortfarande med gjutjärn. Men nu handlade det enbart om inmontering av kölarnas ballastvikt.

